

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Plzni rozhodl samosoudkyní Mgr. Jaroslavou Křivánkovou ve věci

žalobce: V. K., nar. X, bytem X

proti

žalované: Ministerstvo vnitra ČR, IČ 00007064, orgán sociálního zabezpečení, se sídlem náměstí Hrdinů 1634/3, 140 21 Praha 4

v řízení o žalobě ze dne 22. 5. 2024 proti rozhodnutí žalované ze dne 22. 3. 2024, č. j. RN-X-AHA o zvýšení procentní výměry starobního důchodu

takto:

- I. Žaloba se zamítá.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I.

Napadená rozhodnutí

1. Rozhodnutím ČSSZ č.j. VYCH-VZ-6.9.2023-ČSSZ/X ze dne 6. 9. 2023 byla zamítnuta žádost žalobce o zvýšení procentní výměry starobního důchodu za vychované dítě pro nesplnění podmínek ust. čl. II zákona č. 323/2021 Sb., kterým se mění zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění a zákon č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů (dále jen zákon č. 323/2021 Sb.).

2. Rozhodnutím žalované ze dne 22. 3. 2024 č.j. RN-X-AHA bylo rozhodnuto o Shodu s prvopisem potvrzuje H. K.

námitkách žalobce proti výše uvedenému rozhodnutí tak, že námitky byly jako nedůvodné zamítnuty a napadené rozhodnutí bylo v celém rozsahu potvrzeno s odůvodněním, že žalobce uplatnil žádost o zvýšení starobního důchodu za vychované dítě, V. K., nar. dne X s tím, že o něj osobně a v největším rozsahu pečoval od narození do zletilosti a v menším rozsahu o něj pečoval též druhý rodič, tj. matka L. S., nar. X. Z jejich nárokových podkladů je zjevné, že v období po narození syna byla na mateřské dovolené ona a v souvislosti s narozením a péčí o toto dítě nedošlo u žalobce k absenci v zaměstnání a tím k poklesům jeho příjmů. Dle rozsudku Okresního soudu v Chebu č.j. 11 C 42/1996 ze dne 16. 6. 1997, jenž nabyl právní moci dne 25. 7. 1997, bylo manželství účastníků rozvedeno a syn V. byl na dobu po rozvodu svěřen do výchovy žalobce a matce byl upraven styk s dítětem, přičemž z odůvodnění rozhodnutí vyplývá, že manželství bylo do roku 1994 bez problémů a matka o syna pečovala minimálně do dubna 1995, kdy se ze společné domácnosti odstěhovala, následně se na čas vrátila a poté společnou domácnost v dubnu 1996 definitivně opustila. Žalovaná provedla srovnání vyloučené doby, tj. období absence v zaměstnání žalobce a matky dítěte v období let 1984 až 1996, z něhož bylo zjištěno, že v souvislosti s narozením dítěte a péčí o ně nedošlo u žalobce k absenci v zaměstnání a tím k poklesům jeho příjmů. Bylo proto prokázáno, že v období od dubna 1984 do dubna 1995 o syna pečovala převážně matka a od května 1995 do dubna 2002 převážně žalobce. K období od 9. 4. 2002 do 30. 6. 2003 není možno přihlídnout, neboť se jedná o dobu po dosažení zletilosti syna. Žalobce se tedy významnou měrou podílel na výchově dítěte, ale z prokázaných skutečností není prokázáno, že by o něj po celou dobu od narození do zletilosti pečoval v největším rozsahu.

II.

Žaloba

3. Včasnou žalobou ze dne 22. 5. 2024 doručenou zdejšímu soudu následujícího dne se žalobce domáhal přezkoumání rozhodnutí žalované. Žalobu odůvodnil tím, že s výše uvedenými rozhodnutími nesouhlasí. Matka dítěte sice byla na mateřské dovolené od 9. 4. 1984 do 31. 8. 1985, tj. cca rok a 8 měsíců, v roce 1986 však byla ze zdravotních důvodů po dobu 73 dnů hospitalizována a on si musel upravit z důvodu nutnosti vyzvedávat syna z jeslí pracovní dobu a po uvedenou dobu o syna pečoval výlučně on. V lednu 1991 byla matka v důsledku nezaviněné dopravní nehody opětovně hospitalizována po dobu cca 5 měsíců. V reakci na to si zkrátil pracovní úvazek za účelem zajištění péče o syna, což mělo za důsledek i snížení mzdy. V květnu 1995 matka opustila společnou domácnost a péči o syna proto opět zajišťoval žalobce. Ve věku šesti let syna začala matka žít noční život a on se snažil, aby se jej tato skutečnost co nejméně dotkla. Musel v té souvislosti odmítnout řadu lukrativních pracovních pozic v SRN a má díky tomu nižší důchod. Žalobce dále popsal své konkrétní výhrady k chování matky syna jakožto manželky a matky a okolnosti a důvody toho, proč převzal výchovu syna. Shrnul, že od 1. 9. 1985 do ledna 1991 se na výchově syna podíleli s manželkou rovným dílem, od ledna 1991 do května 1995 pečoval o syna ve větší míře on a od května 1995 do 30. 6. 2003 výlučně on a stejně tak i v období od 18ti do 19ti let věku syna, kdy tento ještě studoval a žil s ním ve společné domácnosti.

III.

Vyjádření žalované k žalobě

4. Žalovaná ve svém vyjádření k žalobě ze dne 25. 6. 2024 zrekapitulovala dosavadní stav správního řízení a uvedla, že při rozhodování je důležité brát v úvahu, že nepřetržité zaměstnání a vyšší výdělků se samy o sobě pozitivně projeví na výši důchodu, kdy nedochází k jeho snížení a není proto dán důvod pro jeho kompenzaci prostřednictvím výchovného.

Shodu s prvopisem potvrzuje H. K.

Z hlediska účelu výchovného je proto třeba považovat za osobu, která výchovu zajišťovala ve větším rozsahu, tu z pečujících osob, v jejíž kariéře se ve větším měřítku projevovaly složky výchovy, které mohly s ohledem na svůj charakter negativně ovlivnit délku doby zaměstnání a výdělky pečující osoby, tj. kdy péče musela být zajišťována „na úkor“ možné pracovní aktivity. Nejvýznamnější dopad na pracovní kariéru má výchova dítěte zejména v jeho předškolním věku a v prvních letech povinné školní docházky. V pozdějším období jsou již děti samostatné alespoň v tom směru, že již není třeba z důvodu zajištění jejich výchovy přerušovat kariéru, a proto se jeví přirozené, že výchovné má ze své podstaty náležet tomu z rodičů, který se výchově více věnoval právě v raném stadiu života. O uznání výchovy pro muže lze uvažovat zejména v případech, kdy péče matky skončila z jakýchkoliv důvodů ve velmi nízkém věku dítěte, nebo když dítě bylo ve velmi nízkém věku svěřeno do výchovy otce, přičemž výchova měla prokazatelně negativní vliv na jeho pracovní kariéru a výchovné je, na rozdíl od snížení důchodového věku, koncipováno jako nárok genderově neutrální. Bude se tedy vyžadovat, aby osoba před datem přiznání starobního důchodu osobně pečovala o dítě ve věku do dosažení zletilosti alespoň po dobu deseti roků s tím, že pokud se ujala výchovy dítěte po dosažení osmého roku jeho věku, pak postačí, pokud pečovala aspoň po dobu pěti roků a nepřestala o dítě pečovat před dosažením jeho zletilosti. Žalobce uvedl, že o syna V. pečoval od narození do zletilosti ve větším rozsahu než matka dítěte. Žalovaná vycházela mj. z odůvodnění rozsudku o rozvodu manželství žalobce s matkou dítěte, jemuž bylo v době rozvodu rodičů 13 let, přičemž rodiče spolu v době rozvodu manželství stále bydleli a do rozvodu manželství nebylo třeba výchovu dítěte upravovat, matce bylo stanoveno výživné. Syn V. byl do výchovy žalobce svěřen až rozsudkem Okresního soudu v Chebu ze dne 16. 6. 1997 č.j. 11 C 42/1996-17, jenž nabyl právní moci dne 25. 7. 1997. Z pohledu požadavku na péči v největším rozsahu je proto nepochybné, že u dítěte žalobce je uvedená podmínka převažující péče naplněna u jeho bývalé manželky. Žalovaná přitom nerozporuje, že se žalobce významnou měrou podílel na výchově dítěte, ale nebylo prokázáno, že v relevantním období (od narození dítěte do doby, kdy mu bylo svěřeno do výchovy), se rozsah jeho péče o dítě jakkoli vymykal obvyklému způsobu řádné společné péče rodičů o dítě za situace, kdy oba rodiče pracovali a dítě navštěvovalo předškolní a školní zařízení a bylo běžně zdravotně indisponováno. Důkazní břemeno leží primárně na žalobci, nikoli na správním orgánu a je proto v jeho zájmu, aby nejen tvrdil, ale i adekvátně prokázal, že v relevantním období, tj. od narození dítěte do dne, kdy mu bylo svěřeno do výchovy zajišťoval osobní péči a výchovu dítěte převážně on a nikoli matka dítěte. Žalobce však neoznačil žádné důkazní prostředky, z nichž by nade vše pochybnost vyplývalo, že by matka nezajišťovala výchovu jako celek ve větším rozsahu. Při absenci detailnějších podkladů se v řízení o námitkách žalobci nepodařilo jeho tvrzení prokázat, a proto lze napadené rozhodnutí považovat za věcně správné a v souladu s právními předpisy.

IV.

Posouzení věci soudem

5. V dané věci soud rozhodl bez jednání v souladu s ustanovením § 51 odst. 2 s. ř. s. a § 76 odst. 1 s.ř.s.

6. V souladu s § 75 odst. 1, 2 s. ř. s. vycházel soud při přezkoumání napadeného rozhodnutí ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu, a napadené rozhodnutí přezkoumal v mezích žalobních bodů uplatněných v žalobě a dospěl k závěru, že žaloba není důvodná.

Shodu s prvopisem potvrzuje H. K.

V.

Rozhodnutí soudu

7. Žalobce se žalobou domáhal zrušení výše uvedených rozhodnutí správních orgánů, které nevyhověly jeho žádosti o zvýšení starobního důchodu za vychované dítě V. K., nar. X, neboť nesprávně posoudily, že zajišťoval výchovu syna, který byl svěřen do jeho výchovy na základě rozsudku Okresního soudu v Chebu, a to až do doby jeho zletilosti v převažujícím rozsahu.

8. Dle ust. § 32 odst. 4 zákona č. 155/1995., o důchodovém pojištění *„Podmínka výchovy dítěte pro nárok ženy na starobní důchod je splněna, jestliže žena osobně pečuje nebo pečovala o dítě ve věku do dosažení zletilosti alespoň po dobu deseti roků. Pokud se však žena ujala výchovy dítěte po dosažení osmého roku jeho věku, je podmínka výchovy dítěte splněna, jestliže žena osobně pečuje nebo pečovala o dítě ve věku do dosažení zletilosti aspoň po dobu pěti roků; to však neplatí, pokud žena před dosažením zletilosti dítěte přestala o dítě pečovat.*

9. Podle § 34a téhož zákona platí, že *„dítě se pro účely zvýšení procentní výměry starobního důchodu podle odstavce 1 (dále jen „zvýšení za vychované dítě“) považuje za vychované, jsou-li splněny podmínky výchovy dítěte podle § 32 odst. 4; tyto podmínky platí i v případě, že o dítě osobně pečuje nebo pečoval muž. Výchovu téhož dítěte nelze pro účely zvýšení za vychované dítě současně započítat více osobám; vychovávalo-li dítě více osob, přihlíží se k výchově dítěte jen u té osoby, která o dítě osobně pečovala v největším rozsahu. Při zvýšení za vychované dítě se přihlíží jen k výchově toho dítěte, které jako vychované pojištěnec uvedl v žádosti o přiznání starobního důchodu; není-li tato podmínka splněna, zvýšení za vychované dítě nenáleží.“*

10. Při posuzování nároku na zvýšení důchodu za vychovávané děti je nezbytné, aby žadatel prokázal, že splňuje výše stanovené požadavky, tedy aby prokázal že výchovu dětí zajišťoval po dobu jejich nezletilosti v největším rozsahu právě on. Žalobce svoji argumentaci staví na tom, že matka byla se synem na mateřské dovolené od 9. 4. 1984 do 31. 8. 1985, následně po dobu hospitalizace matky v roce 1986 zajišťoval výchovu syna on po dobu 73 dní, kdy si musel upravit pracovní dobu v zaměstnání a následně zajišťoval opět výchovu syna sám po dobu další hospitalizace matky, a to po dobu 5 měsíců, kdy si v té souvislosti opět musel zkrátit pracovní úvazek, v důsledku čehož mu byla vyplácena nižší mzda. V té souvislosti poukazuje na to, že z rozsudku o rozvodu manželství vyplývá, že jeho mzda byla o 3 000 Kč nižší než mzda jeho manželky. Žalobce dále tvrdí, že již v roce 1993, tedy v době trvání manželství, musel pracovat na poloviční úvazek, neboť matka se v dostatečném rozsahu výchově syna nevěnovala a byt opustila v květnu 1995, přičemž péči o syna proto opět zajišťoval výlučně on a z tohoto důvodu musel odmítnout řadu lukrativních pracovních pozic v SRN, díky čemuž má nižší důchod.

11. Z obsahu správního spisu vyplývá, že rozsudkem Okresního soudu v Chebu sp.zn. 14 Nc 2128/95 ze dne 10. 4. 1996 bylo matce tehdy nezletilého V. stanoveno platit výživné ve výši 800 Kč měsíčně. S ohledem na to, že žalobce s matkou dítěte v té době společně bydleli, dospěl soud, a to i na základě výpovědi účastníků k závěru, že není třeba upravit výchovu dítěte, ale pouze určit výživné, jímž je matka povinna přispívat na výživu syna počínaje dnem 1. 4. 1996 s ohledem na to, že do té doby se na výživě dítěte podílela v dostačujícím rozsahu. Žalobcův příjem činil v té době 4 843 Kč, matčin 7 344 Kč, přičemž žalobce v té době měnil zaměstnání za účelem zvýšení příjmu. Rozsudkem Okresního soudu v Chebu č.j. 11 C 42/96-17 ze dne 16. 6. 1997 bylo manželství rozvedeno, tehdy nezl. V. byl po dobu po rozvodu svěřen do výchovy žalobce, matce bylo stanoveno výživné a upraven

Shodu s prvopisem potvrzuje H. K.

styk s dítětem. Z odůvodnění rozsudku vyplývá, že do roku 1994 bylo manželství celkem v pořádku, od dubna 1995 matka začala trávit volný čas mimo domácnost, a od konce května 1996 žila s přítelem, přičemž ještě do dubna 1996 do domácnosti žalobce občas docházela, přičemž výchovu nezletilého zajišťoval žalobce za pomoci svých rodičů. Žalobce v březnu 1996 navázal známost s D. V.

12. Z vyjádření L. S., bývalé manželky žalobce a matky jejich společného syna, ze dne 13. 24. 2023 k žádosti žalobce vyplývá, že po narození syna byla na mateřské a rodičovské dovolené ona, žalobce jakožto kuchař pracoval střídavě dlouhý či krátký týden. Po ukončení rodičovské dovolené ve dvou letech syna pracovala od 6.00 do 15.00 hodin, žalobce syna vodil ráno do jeslí a následně školky, společně byli pouze v dny, kdy nebyl žalobce v práci. V případě onemocnění syna o něj pečovala ona s tím, že i v době, kdy byl syn svěřen do výchovy žalobce se na péči o něj částečně podílela.

13. Smyslem zákonné úpravy týkající se navýšení starobního důchodu je tímto způsobem kompenzovat kariérní výkyvy související s výchovou dítěte, jež negativně ovlivňují výši starobního důchodu. Zároveň výchovu téhož dítěte nelze pro účely zvýšení procentní výměry starobního důchodu současně započítat více osobám. Vychovávalo-li proto totéž dítě více osob, přihlíží se k výchově dítěte jen u té osoby, která o dítě osobně pečovala v největším rozsahu, přičemž výchova se pro tento účel posuzuje od narození dítěte až do nabytí jeho zletilosti jako jeden celek. Osobou, která pečovala v největším rozsahu, se rozumí ten, kdo v konkrétním období prokazatelně oproti jiným pečujícím osobám převážně zajišťoval osobní péči a výchovu dítěte. Nejvýznamnější dopad na pracovní kariéru, a tedy i na výši důchodu má přitom výchova dítěte zejména v jeho předškolním věku a v prvních letech povinné školní docházky. Ta z pečujících osob, jejíž pracovní kariéra byla výchovou ovlivněna méně nebo vůbec, má svůj starobní důchod vyšší díky vyšším výdělkům a delší době pojištění. Byť lze souhlasit se žalobcem, že po rozvodu manželství zajišťoval výchovu syna v naprosto převažujícím rozsahu on, nelze zároveň prohlásit, že on byl tou osobou, na jejíž kariéru a počet odpracovaných let měla výchova dětí výrazněji negativní vliv ve srovnání s matkou, jež po narození syna zajišťovala péči o něj celodenně a každodenně od 9. 4. 1984 do 31. 8. 1985. Žalobce ani netvrdil, že by výchovu dětí, s výjimkou doby krátce před rozvodem a po rozvodu manželství, zajišťoval výlučně či převážně on. To, že výchovu syna zajišťoval v době krátce před rozvodem v širším rozsahu než matka, lze dovodit z výše uvedených soudních rozhodnutí, z nichž zároveň vyplývá, že to změna nastala nejdříve v dubnu 1995, tedy ve věku 11 let syna, kdy již s ohledem na jeho věk pečující rodič zpravidla není touto péčí omezen ve výkonu zaměstnání. Z rozhodnutí vyplývá, že žalobce zajišťoval výchovu syna za pomoci svých rodičů a v březnu 1996 navázal známost se ženou, s níž dosud vede společný život a sám uvádí, že tato mu s výchovou syna pomáhala.

14. Pokud žalobce tvrdil, že byl nucen v souvislosti se zajištěním výchovy syna pracovat na zkrácený úvazek a odmítat lukrativní zaměstnání v zahraničí, tedy, že výchova syna negativně ovlivnila výši jeho příjmů, a proto by právě on měl být osobou, jíž bude tato skutečnost kompenzována zvýšením procentní výměry starobního důchodu, pak bylo nezbytné, aby svá tvrzení prokázal. Žádný z výše uvedených rozsudků tvrzení žalobce o jeho převažující výchově v rozsahu majícím vliv na jeho schopnost vykonávat zaměstnání na plný úvazek neprokazuje a žalobce toto ani v rámci svého výsledku či návrhů, jež podával v řízeních o rozvod manželství a úpravu výživného, netvrdil. Soud stejně tak jako správní orgány nezpochybňují rozsah, jímž se žalobce podílel na výchově syna, ve srovnání s matkou dítěte, avšak žalobce neprokázal ani neoznačil důkazy k prokázání svých tvrzení, že výchova syna měla negativní vliv na jeho výdělek, a tedy i následně na výši přiznaného důchodu. Soud

Shodu s prvopisem potvrzuje H. K.

má zároveň zato, že si správní orgány zajistily i dostatek důkazů k posouzení sporných skutečností včetně přehledu období absence obou rodičů v zaměstnání v období let 1984 až 1996, z něhož vyplývá, že tuto měl žalobce v letech 1984 a 1985, tedy v době celodenní péče matky o syna, v minimálním rozsahu, přičemž v letech 1986 až 1996 měl žalobce, na rozdíl od matky dítěte, absenci v zaměstnání nulovou. Zároveň je třeba pro úplnost dodat, že z prokázané absence matky dítěte v zaměstnání nelze dovodit, že tato byla výlučně spjata s péčí o syna.

15. S ohledem na výše uvedenou zákonnou úpravu je zřejmé, že se výchova dítěte pro účely zvýšení procentní výměry starobního důchodu prokazuje m.j. čestným prohlášením a rodným listem dítěte, přičemž z každé podané žádosti musí žalovaná zkoumat, zda žadatel splňuje výše uvedené požadavky, tedy, zda o dítě pečoval v největším rozsahu. Pokud proto správní orgány dospěly k závěru, že žalobce neprokázal, že to byl právě on, kdo zajišťoval výchovu dítěte v největším rozsahu a to ve smyslu sledovaném zákonnou úpravou umožňující navýšení starobního důchodu z důvodu výchovy dítěte, pak tomuto závěru musí soud přisvědčit, neboť žalobce nepředložil žádné důkazy, jež by prokazovaly opak – s výjimkou doby krátce před a po rozvodu manželství, kdy však zároveň žalobce neprokázal, že by v tomto období zajišťování výchovy dítěte mělo negativní vliv na výši jeho výdělku.

16. Soud proto dospěl k závěru, že se správní orgány vypořádaly se všemi rozhodnými skutečnostmi, jednoznačně a konkrétně zdůvodnily své závěry, přičemž vysvětlily, z jakých důvodů žalobci nepřiznaly zvýšení procentní výměry starobního důchodu za situace, kdy z podkladů a tvrzení žalobce nesporně vyplývá, že zajišťoval výchovu dětí v největším rozsahu po rozvodu manželství, avšak nikoli po převážnou část rozhodné doby, tj. od narození do zletilosti dětí a to způsobem, který měl negativní vliv na jeho možnost pracovat či na výši jeho výdělku.

17. Správní orgány shromáždily řadu podkladů pro rozhodnutí a uvedly konkrétní důvody, pro které nemají nárok žalobce za důvodný. Zjištěný skutkový stav a závěry, které na jeho základě správní orgány činí, žalobce konkrétním způsobem v podané žalobě rozporuje, avšak žádným relevantním způsobem neprokazuje. Soud proto považuje napadené rozhodnutí i prvostupňové rozhodnutí za správné, v postupu správních orgánů nebyla shledána žádná pochybení a soud se s ohledem na shora uvedená zákonná ustanovení a výsledky provedeného dokazování ztotožňuje s posouzením věci tak, jak jej učinila žalovaná, neboť žalobce nepředložil žádné relevantní důkazy, které by prokazovaly, že pečoval o syna v největším rozsahu ve smyslu, jenž má na mysli zákonná úprava uvedeného nároku.

18. Soud proto dospěl k závěru, že žaloba není důvodná, a proto ji podle § 78 odst. 7 s. ř. s. zamítl. Soud postupoval podle § 51 odst. 1 s. ř. s. a věc rozhodl bez nařízeného jednání, neboť účastníci řízení projevíli s takovým postupem soudu souhlas.

19. O náhradě nákladů řízení rozhodl krajský soud podle § 60 odst. 1, věty první s. ř. s. Žalobce neměl v řízení úspěch, a proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Pokud jde o procesně úspěšnou žalovanou, ta v souladu s § 60 odst. 1 ve spojení s odst. 2 s. ř. s. nemá tomto řízení ve věci důchodového pojištění právo na náhradu nákladů řízení.

Poučení:

Shodu s prvopisem potvrzuje H. K.

Proti tomuto rozsudku lze podat do dvou týdnů po jeho doručení kasační stížnost u Nejvyššího správního soudu se sídlem Moravské náměstí 6, 657 40 Brno, který o kasační stížnosti rozhoduje. Lhůta je zachována, byla-li kasační stížnost podána u Krajského soudu v Plzni (§ 12 odst. 1, § 102, § 106 odst. 2 a 4 s. ř. s.).

Plzeň 22. 11. 2024

Mgr. Jaroslava Křivánková v.r.
samosoudkyně

Shodu s prvopisem potvrzuje H. K.